

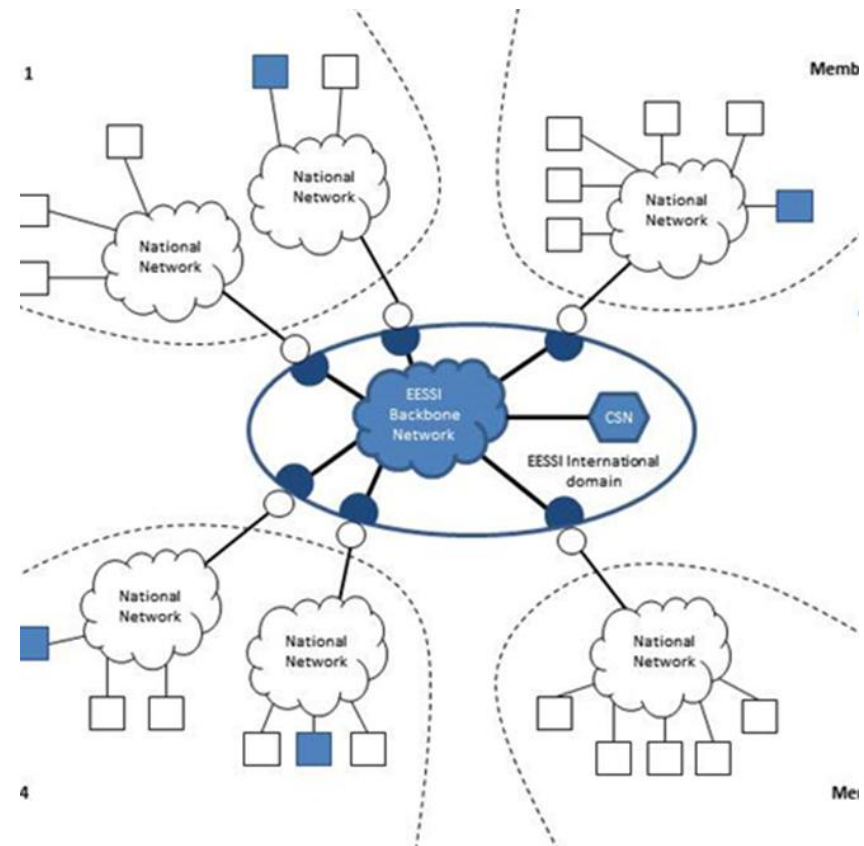

Direktoratets arbeid med EØS

- mer enn eksport og sammenlegging

EØS i Nav: Hovedoppgavene

- Søknader fra medlemmer av folketrygden i andre EØS-land
- Henvendelser og søknader fra EØS-borgere fra andre land som arbeider / bor / oppholder seg i Norge
- Elektronisk informasjonsutveksling med relevante aktører i Norge og andre EØS-land
- Felles europeisk arbeidsformidling (EURES)
- Informasjon, veiledning og kompetanseheving – til enkeltindivider, arbeidsgivere og den øvrige omverdenen

Hvem er «migrant citizens» i EØS-området?

- Arbeidstakere og næringsdrivende
- Pensjonister
- Forsørgede familiemedlemmer til yrkesaktive og pensjonister
- Utenlandsstudenter
- Turister
- Andre personer

EØS-avtalen artikkel 29 (sosiale ytelser) - TEUV artikkel 48

Artikkel 29

For å gjennomføre den frie bevegelse for arbeidstagere og selvstendig næringsdrivende skal avtalepartene, i samsvar med bestemmelsene i vedlegg VI, med hensyn til sosial trygghet særlig sikre arbeidstagere og selvstendig næringsdrivende og deres pårørende:

- a) at alle tidsrom som de enkelte nasjonale lovgivninger tillegger betydning for å oppnå og beholde retten til ytelser og for beregningen av dem, blir lagt sammen, og
- b) at ytelser som tilkommer personer bosatt på avtalepartenes territorium, blir utbetalt.

EØS-avtalen vedlegg VI =
trygdeforordningen og
gjennomføringsforordningen!

Sentral sekundærrett

- Trygdeforordningen (forordning 883/2004) med tilhørende gjennomføringsforordning 987/2009
 - *Koordinerer nasjonale trygdeordninger - harmoniserer ikke*
- Arbeidstakerforordningen (forordning 492/2011) og EURES-forordningen (forordning 2016/589)
 - Arbeidstakere og arbeidsmarked
- Unionsborgerdirektivet (Direktiv 38/2004)
 - Fri bevegelse for personer. Tatt inn i norsk lov som kap. 13 i Utlendingsloven

Hvordan blir vi kjent med behov for å avklare regelverk?

- Trygderetten – sentral premissgiver for NAV
 - TR har sendt flere spørsmål om rådgivende uttalelse til EFTA-domstolen etter 2021 – sendte ingen 1994-2020
- Problemstillinger meldes inn fra egne enheter og (NAV-interne) EØS-nettverk
- Akademia
- EU- og EFTA-domstolen
- NOU-er, stortingsproposisjoner og andre dokumenter fra departementer / Stortinget

Eksempler på avklaring av EØS-rett på trygdeområdet

1

«Enkle» avklaringer:
Engangsstønad ved fødsel
til utenlandsstudenter

2

Koordinering, ikke
harmonisering: EFTA-
domstolens sak E-3/23 –
rett til minsteytelse?

3

Komplekse
avklaringer: Ytelser
til enslig mor eller far

Enkel avklaring: Engangsstønad ved fødsel til utenlandsstudenter

Trygderettens sak TRR-2021-2278: Trygdeforordningen – herunder lovvalgsreglene – får ikke anvendelse på en ytelse som ikke omfattes av forordningen

- Engangsstønad ved fødsel er ikke omfattet av trygdeforordningen. Det følger av artikkel 1, bokstav z
- Utenlandsstudenter med støtte fra Lånekassen er pliktige medlemmer av folketrygden, ftrl § 2-5 bokstav h

Konsekvensen er at saken skal løses etter folketrygdlovens regler, ettersom trygdeforordningen ikke gjelder

- Kan betraktes som en norsk versjon av EU-domstolens sak C-352/06 Bosmann

Direktoratet er enige med TR, og vi har endret praksis

Koordinering, ikke harmonisering - EFTA-domstolens sak E-3/23 – rett til minsteytelse?

Tema: Garantibestemmelsen i trygdeforordningen artikkel 58

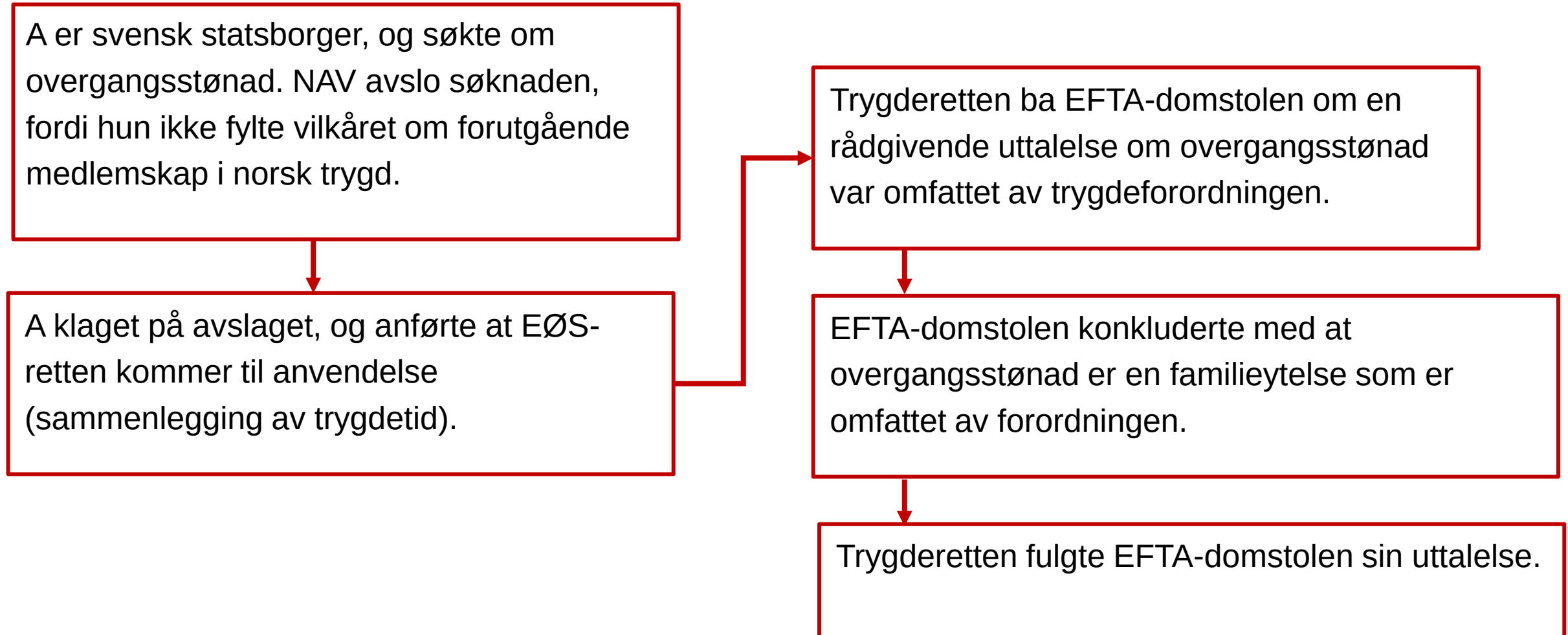
- En ytelsesmottaker [...] kan ikke, [...] gis en ytelse som er lavere enn minsteytelsen [...]. Utløser rett til garantitillegg (som ikke kan eksporteres)

Spørsmål fra Trygderetten: Får garantibestemmelsen i trygdeforordningen artikkel 58 anvendelse når uføretrygd er lavere enn nasjonalt minimumsnivå grunnet redusert trygdetid?

EFTA-domstolens svar: Ja, hvis nasjonal lovgivning garanterer et minimumsnivå. **Det er opp til nasjonale domstoler å avgjøre om en slik minimumsgaranti foreligger** (min utheving)

- Femmedlemskjennelse i Trygderetten: Uføretrygd etter ftrl. har en slik minimumsgaranti
- Staten har påanket kjennelsen til Lagmannsretten

Komplekse avklaringer: Ytelser til enslig far eller mor

 Rettskilder	
Meny	Søk
Artikkel – Forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger (Trygdeforordningen) [konsolidert dansk versjon]	
Myndighet	NAV – Arbeids- og velferdsetaten
Dato	2004-04-29
Doknr/publisert	A45-01-01
Sammendrag	Artikkel – Forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering av trygdeordninger (Trygdeforordningen) [konsolidert dansk versjon] Henvvisninger: eu-32004r0883
Sist endret	2017-11-17

[Lovdata.no](https://lovdata.no)

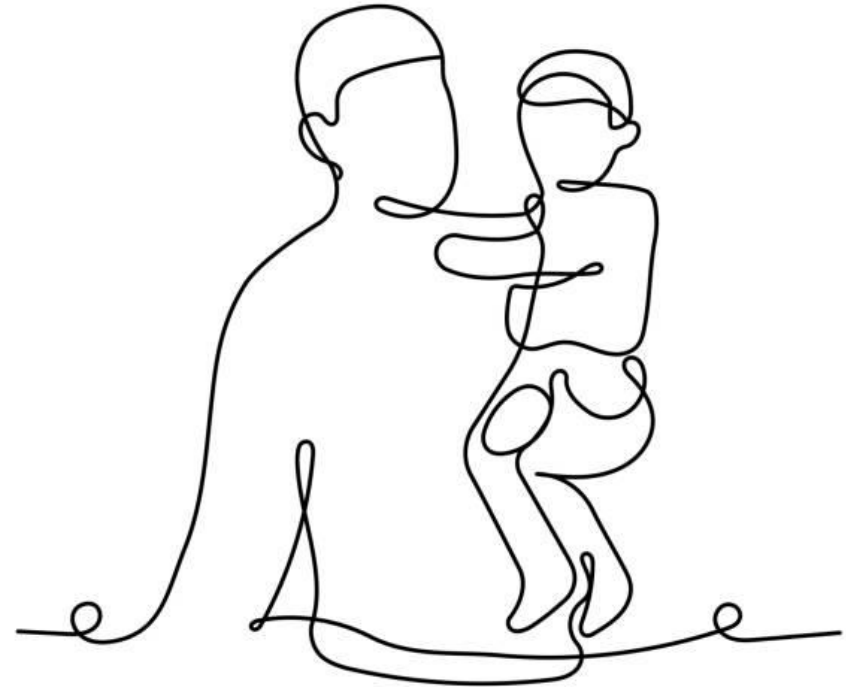
Personkrets: Den rettslige fiksjonen i trygdeforordningen artikkel 67

Trygdeforordningen artikkel 67 første punktum;

«En person skal ha rett til familieytelser i samsvar med den kompetente stats lovgivning også for familiemedlemmer som er bosatt i en annen medlemsstat, som om de var bosatt i førstnevnte medlemsstat.»

Personkrets – konsekvenser av artikkel 67

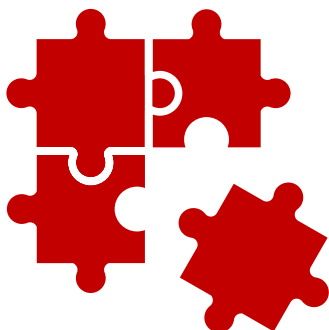
- Lite problematisk når både forsørger og barn er i Norge, men ...
- EU-domstolens tilnærming i tidligere saker tilsier at det ikke kan stilles andre vilkår enn en rettslig plikt til forsørgelse for å etablere den påkrevde tilknytning mellom forelderen i Norge og barnet i en annen EØS-stat.
- En arbeidstaker i Norge kan dermed utløse rett til stønad etter folketrygdloven kapittel 15 for barn som er bosatt i en annen EØS-stat.
-

Koordinering, ikke harmonisering: Kontroll med at vilkårene i folketrygdloven kapittel 15 er oppfylt

- Forutgående trygdetid
 - sammenlegging fra andre EØS-land,
- Opphold i Norge
 - opphold i EØS-land likestilles med opphold i Norge – obs: lovvalgsvurdering
- Enslig forsørger og aktivitetskrav
 - Dokumentasjonskrav og praktiseringen av kravet om yrkesrettet aktivitet er mer komplisert i de tilfellene hvor den enslige moren eller faren bor eller oppholder seg i et annet EØS-land.
- Avkorting mot inntekt og ytelser, både fra Norge og andre land
- Differanseberegning – trygdeforordningen artikkel 68
- Behov for informasjon fra trygdemyndigheter i EØS-land = SED

Hvordan arbeidet vi?

- **Intern arbeidsgruppe**
- **Tverrfaglig:**
 - Syv ulike fagmiljøer i Nav ble involvert
- **Fordeling av arbeidsoppgaver, og jevnlig statusmøter.**
 - Faglige- og praktiske avklaringer
 - System og saksbehandling
 - Kommunikasjon
- **Egen møteserie med Arbeids- og inkluderingsdepartementet**
 - Endringsbehov – lov og forskrift
 - Gjensidige orienteringer

Fra eksport til sammenlegging – kort om Høyesterett, NAV og EØS

1. Gjenåpnet straffesak: Eksport av kontantytelser ved sykdom

- «Nav-saken»: HR-2021-1453 S. Sak i EFTA-domstolen: E-8/20

2. Eksport av dagpenger: HR-2023-301-A.

- Saker i EFTA-domstolen: E-13/20 og E-15/20

3. Sammenlegging av trygdetid - Sak under behandling i Høyesterett høsten 2025

- Problemstilling: Er det norske kravet til fem år *sammenhengende* forutgående medlemskap (trygdetid) for rett til uføretrygd forenelig med EØS-retten?
- Ingen uenighet om at fem år kvalifiseringsperiode i seg selv er greit. Det springende punktet er derfor sammenhengende periode
- HR vil spørre EFTA-domstolen om rådgivende uttalelse